

GODE OG DÅRLIGE NYHEDER

Ny undersøgelse viser, at forskerne ikke tror at forskningsbibliotekerne er en relevant sparringspartner, når de skal publicere. Den gode nyhed er, at alle forskere i princippet efterspørger hjælp. Men skal bibliotekerne spille en rolle fremover, så handler det blandt andet om personaliserede tjenester.

AF DITTE SCHJØDT SVENSSON AU LIBRARY DISJ@ASB.DK, BERTIL DORCH DET KONGELIGE BIBLIOTEK BFD@KB.DK, LARS NONDAL CBS BIBLIOTEK LN.LIB@CBS.DK OG LARS JØRGENSEN ROSKILDE UNIVERSITETSBIBLIOTEK LARSJ@RUC.DK

Biblioteket er ikke først på nethinden, når forskerne søger hjælp til publiceringsprocessen. I en ny undersøgelse – foretaget i foråret 2013 på en række forskningsbiblioteker – blev 25 forskere interviewet om deres overvejelser om publicering og behov i publiceringsprocessen. Og isoleret set var forskernes kendskab til bibliotekernes ydelser let nedslående. Men biblioteket kan alligevel nemt komme til at spille en rolle fremover. Inden for områder som Open Access, ophavsret, bibliometri og konkrete værktøjer til at lette forskernes arbejde i forbindelse med publicering er der muligheder.

Forskeres behov

Det kræver imidlertid synlighed vedrørende vores kompetencer. Udfordringen bliver at spotte, hvilke af brugerne der er åbne overfor vores assistance. Endvidere kræver det, at nogle af vores tjenester på sigt personaliseres og tilbydes sådan, at de passer ind i forskerens arbejdsproces.

Flere forskere efterspørger imidlertid hjælp til forskellige dele af skrive- og publiceringsprocessen. Her kom vi frem et lidt overraskende resultat. Hvad angår hjælp til publicering fra biblioteket kunne man måske forvente, at behovet var mindre blandt de adspurgte lektorer og professorer end blandt forskere under uddannelse. Dette ser imidlertid ikke ud til at være tilfældet. Der er således ingen umiddelbar sammenhæng mellem de interviewedes alder, køn, faglige tilhørsforhold og/eller forsknings- og publiceringserfaring i forhold til, om de kan se biblioteket yde en mere aktiv indsats.

Det betyder, at der formentlig er tale om en kombination af i første række individuelle, institutionelle og måske også fagspecifikke forhold eller traditioner, som biblioteket må adressere for at vende forskernes opmærksomhed mod biblioteket i publiceringsprocessen.

Eksterne krav versus egne ambitioner

Undersøgelsen viser også, at publicering i stigende grad italesættes i forskningsmiljøerne. Forskerne opfatter det som en integreret opgave at have skærpet opmærksomhed på publiceringen, og omverdenens krav stemmer i stor udstrækning overens med de unge forskeres egne ambitioner. Modsat vores forventninger føler de unge forskere således ikke, at der hviler et ekstra pres på dem.

Vi antog også, at vi ville se et mønster i forhold til hvilken strategisk tilgang de unge forskere anlagde, alt efter deres forskningsområde – f.eks. at flere forskere indenfor sundhedsvidenskab var bevidste og afklarede om, hvor og hvordan de ønskede at publicere – og

at der måske ville være flere forskere indenfor samfundsvidenskaberne, der gerne ”eksperimenterede” med publiceringskanalerne herunder Open Access.

Interviewene viser dog, at det ikke er tilfældet. Den publiceringsstrategiske tilgang har andre årsager. Det handler om prestige, karriereplaner, forskningens primære målgruppe (andre forskere, praktikere, almenheden) og fagområdets kommunikationspraksis (f.eks. hvilken prestige monografier eller working papers tillægges).

Ancienniteten spiller også ind, og mange udtrykker, at det i starten af karrieren handler om at ”komme i gang”, eller at lære håndværket og flere informanter taler om en slags ”mesterlære”.

Af ydre påvirkninger omtales det faglige miljø og egne ambitioner. Den bibliometriske forskningsindikator (BFI) tillægges ikke i alle tilfælde stor betydning – med mindre den stemmer overens med forskningsrådets konsensus. Holdningerne til BFI er i øvrigt meget varierende. Interessant er det dog, at BFI får opmærksomhed på institutioner uden de samme forskningsforpligtigelser som universiteterne. Således var der ansatte fra en professionshøjskole, der søgte inspiration til publiceringskanaler via BFI's autoritetslister.

Forskerne mangler information

Mange af vores informanter er desuden misinformerede om Open Access. De forholder sig ikke – eller meget sjældent – til rettighederne til deres publikationer. Årsagen til dette er typisk manglende tid og manglende interesse for emnerne, der anses som unødvendige, og ofte får forlagene blot de fulde rettigheder.

Det er kun ganske få af de adspurgte forskere, der på nogen måde giver udtryk for, at ophavsret og plagiering er vigtige emner –

både generelt og i forhold til beskyttelse af deres egne værker. Selv forskere, der publicerer i Open Access-repositories som første trin mod endelig udgivelse, lader til at være på fuldstændig bar bund, når det handler om deres egne rettigheder til publicerede artikler, og kender tilsyneladende ikke til Sherpa-Romeo-listen m.m. (sherpa.ac.uk/romeo).

Forskerne ved generelt heller ikke, at der findes forskellige modeller for at gøre deres publikationer Open Access, og de er skeptiske mht. hvilken faglig prestige, man kan tillægge Open Access-publikationer.

Biblioteket som partner i publicering?

Overordnet set tegner der sig således et forholdsvist svagt billede af de interviewede forskeres overvejelser om publiceringsstrategier og bibliotekets rolle heri. De fleste informanter bruger deres netværk og tidligere erfaringer. Nogle af de adspurgte ser gerne biblioteket i en mere fremtrædende rolle, men flere har ikke overvejet eller medtænker ikke biblioteket som en (mulig) ressource ved publicering.

Hvis vi derimod ser på de *behov*, som forskerne udtrykker (men ikke italesætter), så viser der sig dog et billede af, at bibliotekerne kan have en væsentlig opgave i på den ene side at stille et institutionaliseret "administrativt apparat" til rådighed, som kan bistå med forskningspublicering, og på den anden side at opdyrke et mere individuelt (service)orienteret netværk til at vedligeholde kontakterne mellem forskere og bibliotek.

For bedre at kunne gruppere og visualisere forskernes behov og bibliotekernes mulige rolle, har vi tematiseret informanterne i tre typer, der kaldes *De klassiske*, *De*

moderne og *De nye*. Det er en stiliseret og forenklet typologi, og grupperingen fungerede mest som et arbejdsværktøj. I virkeligheden var vores informanter nærmere hybrider af alle typer afhængigt af hvilken situation, vi spurgte til.

De klassiske

"Lige nu er jeg i en situation hvor jeg er nødt til at tænke strategisk. Jeg har stadig næsten fire år af mit adjunktur tilbage. Jeg skal have en A'er – jeg har B'er nok, dem behøver jeg ikke flere af – hvis jeg skal have et lektorat hér. Ellers skal jeg finde mig et andet sted at være." (Erhvervs-ph.d., SAMF)

Har en klar fornemmelse for hvilket kanal, vedkommende ønsker at publicere i, og publicerer med henblik på at opnå prestige og karriereprogression. Forskeren bruger tid på selv at undersøge, hvilke tidsskrifter det karrieremæssigt er bedst at publicere i (bl.a. editorial board, peer esteem, ranking). Han/hun publicerer til peers, bruger kun yderst sjældent tid på formidling og benytter oftest traditionelle publiceringsformer som tidsskrifter og monografier, og blogger/tweet'er yderst sjældent sine resultater.

Open Access er ikke et mål i sig selv og benyttes kun, hvis det "følger med" uden ekstra arbejde. Forskeren tænker ikke over egen/tidsskriftets ophavsret og stiller ikke spørgsmålstejn. Forskeren udtrykker alene behov for en dokumentleverandør og udbyder af forskellige værktøjer som f.eks. tidsskriftsoversigter eller referencehåndteringsprogrammer, og de ønsker ikke nødvendigvis assistance til at bruge værktøjerne. Gruppen ser kun i få tilfælde bibliotekaren som en partner til f.eks. informationsøgning.

De moderne

"Jeg synes det er vigtigt, at vores fagmiljø i Danmark ved noget om, hvad der sker inden for forskning, så det vælger jeg jo så at sidde og skrive til troligt hver gang, selvom jeg ikke får point for det." (Professor, HUM)

Har en god fornemmelse for prestigefyldte kanaler, der kan publiceres i, men er mere eksperimenterende end den "klassiske forsker". Forskeren bruger som den klassiske forsker tid på at undersøge tidsskrifternes ranking, editorial board, profil og typiske læsergruppe, men er mere bevidst om at ramme en bredere målgruppe.

Han/hun afprøver derfor nye kanaler og publicerer også gerne i utraditionelle outlets som blogs eller nyhedsbreve, hvis vedkommende føler, at der er et "publikum" at tale til.

Open Access er et vigtigt parameter, der sikrer fri adgang til resultaterne. Forskeren tænker over egen/tidsskriftets ophavsret og kan stille spørgsmål ved det, hvis vedkommende har tiden til det. Forskeren ønsker dokumentleverance/værktøjer og ser i tilgift i større udstrækning biblioteket som en sparringspartner til informationssøgning.

Derudover er de åbne overfor at blive inspireret i forhold til at spotte nye værktøjer som f.eks. alternative impactmål eller kommunikationsplatforme, eller nye måder at benytte de eksisterende værktøjer på.

De nye

"Så var der nogle, der ligesom skulle fortælle én: "Prøv at kigge her", og så kan man jo kigge dér. Men det er svært bare at opfinde, hvor man skal kigge hen." (Forsker/Ph.d., TEK/NAT)

Er typisk en "nystartet" forsker/ph.d.-studerende, der har en meget uklar fornemmelse for hele publiceringsprocessen. Vedkommende kender i begrænset omfang til betydningen af tidsskriftsprestige, men ved ikke tilstrækkeligt til at kunne lægge strategier i forhold til publicering. Forskeren er bare glad, hvis han/hun bliver bedt om at publicere et eller andet sted.

Forskeren kender til enkelte relevante begreber, men mangler viden om hvad begreberne står for. Bygger meget af sin erfaringsbase på information, vedkommen har "hørt", og er usikker på hvor og hvordan den nødvendige information skal findes.

Forskeren har typisk ikke hørt om Open Access og er ikke bevidst om ophavsretslige problemstillinger. Han/hun bruger ikke biblioteket så meget, da vedkommende ikke ved, hvilken information/vejledning der findes. Forskeren udtrykker dog

behov for både dokumentleverandør/værktøjsudbyder eller informationssøgning/inspirator, men vil derudover også kunne bruge biblioteket som et informationscenter og rådgiver, hvor de kan få svar på deres spørgsmål og få hjælp til at løse deres konkrete problemstillinger.

En del af en større helhed

Bibliotekernes kompetencer er i høj grad relateret til de mere formelle dele af publiceringsprocessen – f.eks. til viden om peer review-processen, tidsskriftsrankings og andre værktøjer.

For forskerne kan dette være svært at adskille fra f.eks. behov for at kunne formulere sig på fremmedsprog eller de mere procesorienterede behov, som f.eks. hvordan de i hverdagen får struktureret deres arbejdstid, så der bliver tid til at skrive artikler.

Udfordringen for biblioteket bliver i denne sammenhæng at være sig bevidst om sin rolle i en større sammenhæng og også at opdyrke et netværk til andre relevante serviceorganer og de faglige miljøer for at kunne tilbyde forskerne en sammenhængende service. ●

KORT OM UNDERSØGELSEN

På baggrund af et litteraturreview identificerede projektgruppen fem temaer i relation til publicering:

Publiceringsprocessen: fokus på forskernes kriterier, strategier, problemer og usikkerhed.

Formidlingsprocessen: fokus på forskernes brug af kommunikationskanaler (f.eks. sociale medier), deres holdning til Open Access og ophavsret.

Ydre påvirkninger: fokus på forskernes holdninger til den bibliometriske forsknings-indikator, rankings, performancemål og plagering.

Dialog med andre omkring publicering: fokus på samarbejde, netværk og social konsensus

Biblioteket: fokus på forskernes kendskab til bibliotekets services, samt hvilken rolle de kunne se biblioteket spille i fremtiden.

Undersøgelsen dækkede 25 interviews, hvorfor det ikke var muligt at opnå en repræsentativ informantgruppe. Forskerne har dog forskellige faglighed, er spredt aldersmæssigt, er fast og midlertidigt ansatte (fra ph.d.-studerende til professor) og er en blanding af biblioteksbrugere og -ikkebrugere. De havde desuden forskellige publiceringsmønstre og dækkede humaniora (4), samfundsfag (11), sundhedsvidenskab (4) og Tek/Nat (5).